

עוֹשֶׂה אֶרֶץ (בְּכָחוֹ. עָשָׂה אֶרֶץ מִבְּעֵי לַיָּהּ. אֵלֹא עוֹשֶׂה וְדָאֵי תְדִיר וּמִתְקַן קוּדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא לְהֵאֵי אֶרֶץ) דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְעֵילָא. בְּכָחוֹ דָּא
 צְדִי"ק. מִכִּין תִּבְל בְּחֻכְמָתוֹ. תִּבְל דָּא אֶרֶץ דְּלִתְתָּא.
 בְּחֻכְמָתוֹ דָּא צְדָק דְּכֻתִּיב וְהוּא (תהלים ט) יִשְׁפּוּט תִּבְל
 בְּצְדָק. עוֹשֶׂה אֶרֶץ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּהוּא מִתְקִין
 אֶרְעָא וּמִתְקִין אֶרְחוּי. וּבְמָה. בְּכָחוֹ פְּדָקָא מְרֻן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַתּוּן גְּלִיפִן דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אֵית קוּטְרִי
 דְּאַתּוּן כ"ב קְטִירִין פְּחָדָא. תְּרִין אַתּוּן דָּא סְלִיק
 וְדָא נְחִית וְדְסְלִיק נְחִית וּדְנְחִית סְלִיק. וְסִימָן דָּא (ישעיה מדה)
 א"ך ב"ך א"ל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר טִיפְסָא דְשִׁיקְלָא בְּאַמְצָעִיתָא קִימָא.
 וְסִימָן (ויקרא ט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקַל וְגו'. מִשְׁקַל לִישָׁן
 דְּקִימָא בְּאַמְצָעִיתָא. וְרוּא דָּא (שמות ל) שְׁקַל הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב.
 וּמֵאֲזֵנִים בֵּיה קִימָן וְאַתְקְלוּ. מָאן מֵאֲזֵנִים כְּמָא דְאַתְ
 אָמַר, (ויקרא ט) מֵאֲזֵנֵי צְדָק. וְכֻלְהוּ קִימִין בְּמִשְׁקַל בְּשִׁיקְלָא
 הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשִׁיקְלָא הַקֹּדֶשׁ דָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּתִיב, (תהלים לג) בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נִעְשׂוּ
 וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל צְבָאָם. בְּדַבַּר יְיָ שָׁמַיִם נִעְשׂוּ. אֵלִין
 שְׁמֵיָא דְלִתְתָּא דְאַתְעֵבִידוּ בְּדַבַּר שָׁמַיִם דְּלְעֵילָא. בְּרוּחַ.
 דְּאַפִּיק קָלָא עַד דְּמִטִּי לְהֵהוּא נְהַר דְּנִגִּיד וְנִפִּיק וְלָא
 פְּסִקִין מִימּוּי לְעֵלְמִין. וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל צְבָאָם. כְּלָהוּ תִתְאַי
 קִימִין בְּרוּחַ דְּאִיהוּ דְּכַר.

(תהלים קד) מִשְׁקֵה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע
הָאָרֶץ. מִשְׁקֵה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. מֵאֵן עֲלִיּוֹתָיו
כְּדָקָא מְרוֹן. דְּכַתִּיב, (תהלים קד) הַמְקָרָה בַּמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי
מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ. רִזָּא דְהֵהוּא נָהַר דְּנַגִּיד וְנַפְיָק
לְתַתָּא הָדָא הוּא דְכַתִּיב עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ וְגו' **וְהָא אַתְּמַר:**

יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי מְאֹרֶת
חֶסֶד. רַבִּי חֲזַקְיָה אֹמֵר מְאֹרֶת דְּשָׂרְיָא בֵּיהַ תּוֹקְפָא
דְּדִינָא. קִילְטָא דְּדִינָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר יְהִי מְאֹרֶת לְתַתָּא
אִיהִי סִיְהָרָא דְּבַה תַּלְיָא אֲסַפְרָה לְרַבִּי עֲלָמָא. וּבַה תַּלְיָא
מְאֹרֶת. בְּגִין דְּאִיהִי נְהוֹרָא זּוּטְרָא מְכַל נְהוֹרִין. וְזַמְנִין
דְּאִתְחַשְׁכָּא וְלֹא מְקַבְּלָא נְהוֹרָא.

בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא רְקִיעָא דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֻלָּהוּ.
בְּגִין דְּנִטִּיל כָּל נְהוֹרִין וְהוּא נְהִיר לְהַאי נְהוֹרָא
דְּלֹא נְהָרָא (וְהוּא תַּלְיָא בֵּיהַ בְּגִין דְּאִתְדַבֵּק בָּהַ הַהוּא מְאֹרָה וּבֵיהַ תַּלְיִין לְתַתָּא כָּל

אֲנָן וְיִיגִין אַחֲרֵנִין בְּגִין וְעִירוּ דְּנְהוֹרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר וְאִפִּיק (ב"א וְאִפִּילוּ) הַאי רְקִיעָא דְּלֹא
נְהִיר. וְקָרִינָן לֵיהַ מְלָכוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָרֶץ
הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם אִיהוּ (דְּנְהִיר) הַאי רְקִיעַ. בְּגִינֵי כֶּף יְהִי
מְאֹרֶת חֶסֶד ו'. מֵאִי טַעְמָא דְּהָא בְּלֹא וְאִ"ו מוֹתָא הוּא
בְּעֲלָמָא.

יְהִי מֵאֲרֶת כָּל־אֲבֵי תֵּלִיָּא לְאַכְלָלָא לִילִית בְּעֶלְמָא.
 כְּתִיב, (איוב ג) קָטַן וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכִתִּיב, (ישעיה לג) כִּי
 אִם שָׁם אֲדִיר יִי לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה לד) אַךְ שָׁם
 הִרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָּהּ מִנוּחַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מֵאֲרֶת. אֲסִפְקֻלְרִיָּאָה דְּלֵא נִהְרָא
 מִגְרָמָה. אֲלֵא עַל יְדָא דְּנִהְרִין עֲלֵאִין דְּנִהְרִין לָּהּ
 כְּעִשְׁשִׁיתָא דְּלִקְטָא נִהוּרָא דְּנִהִיר. כְּתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה
 אַרְוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הִנֵּה אַרְוֹן דָּא אֲסִפְקֻלְרִיָּאָה
 דְּלֵא נִהְרָא. הַבְּרִית אֲסִפְקֻלְרִיָּאָה דְּנִהְרָא. הִנֵּה אַרְוֹן דָּא
 הִיא מֵאֲרֶת. אַרְוֹן תִּיבּוּתָא לְאַעְלָאָה בְּגוּיָה תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב.
 הַבְּרִית דָּא שְׂמִשָּׂא דְּנִהִיר לָּהּ. וְאִיהִי בְּרִית בְּהַדִּיָּה אַרְוֹן
 הַבְּרִית דְּיִיקָא. אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. הַבְּרִית דְּאִיהוּ אֲדוֹן כָּל
 הָאָרֶץ.

וּבְגִין דְּהֵאִי אַרְוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׂמִשָּׂא דְּנִהִיר לָּהּ
 וְנִהִיר לְכָל עֶלְמָא. הֵכִי אֶתְקָרִי (דף לד ע"א) וּמְנִיָּה
 נְקָטָא שְׂמָא. וְאֶתְקָרִי הֵאִי אַרְוֹן אֲדוֹן בְּרֻזָּא דְּאֶלְ"ף דְּלִ"ת
 נו"ן יו"ד. כְּמָה דְּאֶמְרִינָן צְדִיק וְצַדִּיק כֶּךָ אֲדוּ"ן אֲדנ"י
 דָּא בְּדָא תֵּלִיָּין.

תָּא חֲזִי, כְּכַבִּים וּמְזֻלוֹת בְּבְרִית קִיִּימִין דְּאִיהוּ (שְׂמִשָּׂא
 דְּקִאֲמָרוּ וְדָא) רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דְּרִשְׁמִיָּין בֵּיהּ וּגְלִיפִין בֵּיהּ
 כְּכַבִּים וּמְזֻלוֹת וּבֵיהּ תֵּלִיָּין לְאַנְהְרָא. רַבִּי יִיסָא סָבָא הוּוּ

אָמַר הָכִי יְהִי מֵאֲרֵת דְּתַלְיִיא בְּרֻקִיעַ הַשְּׁמַיִם וְדָא סִיְהָרָא
 דְּתַלְיִיא בֵּיתָה. כִּיּוֹן דְּכֹתִיב וְהָיוּ לְמְאֻרוֹת הָא שְׁמֵשָׁא (כאן
 חסר) וְלְמוֹעֲדִים דְּהָא זְמַנֵּיא וְחֻגִין יְרַחֲוּן וְשַׁבְּתֵי בְּהוּ
 תַלְיָאן וְהוּוּ.

וְכֹלָא בְּעֵבִידְתָּא קַדְמָאָה עֲלָאָה. דְּשְׁמִיָּה קַדְיִשָׁא
 אֲתֵאֲחִיד בֵּיתָה. וְאִיהוּ הוּא כֹלָא. שְׁבַעָה פְּכַבֵּי אַנּוּן
 לְקַבֵּל שְׁבַעָה רְקִיעֵין וְכֹלְהוּ מִדְּבַרֵּי עֲלָמָא. וְעֲלָמָא עֲלָאָה
 עֲלֵייהוּ. וְתַרִּין עֲלָמִין נִינְהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה וְעֲלָמָא תַתָּאָה.
 תַתָּאָה כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָא דְכֹתִיב, (דְּבַרֵּי הַיָּמִים א טז) מִן הָעוֹלָם
 וְעַד הָעוֹלָם. מֶלֶךְ עֲלָאָה. וּמֶלֶךְ תַתָּאָה.

כְּתִיב יי מֶלֶךְ יי מֶלֶךְ יי מֶלֶךְ לְעוֹלָם וְעַד. יי מֶלֶךְ
 לְעִילָא. יי מֶלֶךְ בְּאַמְצַעִיתָא. ה' יְמֻלוֹךְ לְתַתָּא. רַבִּי
 אַחָא אָמַר יי (נ"א דָּא חֲכָמָה עִילָאָה) מֶלֶךְ דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה
 דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְאֲתִי. יי מֶלֶךְ דָּא תַפְאָרֵת יִשְׂרָאֵל. יי
 יְמֻלוֹךְ דָּא אַרוֹן הַבְּרִית (נ"א רַבִּי אַחָא אָמַר יי מֶלֶךְ דָּא חֲכָמָה עֲלָאָה. יי מֶלֶךְ
 דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה דְאֲתִי. יי יְמֻלוֹךְ דָּא תַפְאָרֵת יִשְׂרָאֵל).

אַתָּא זְמַנָּא אַחְרָא דְיוֹד וְאַהֲדַר לֹון מִתַּתָּא לְעִילָא. וְאָמַר
 יי מֶלֶךְ עוֹלָם וְעַד. יי מֶלֶךְ לְתַתָּא. עוֹלָם
 בְּאַמְצַעִיתָא. וְעַד לְעִילָא. דְתַמָּן וִיעוּדָא וְקִיּוּמָא
 וְאַשְׁלִימוּתָא דְכֹלָא. מֶלֶךְ לְעִילָא יְמֻלוֹךְ לְתַתָּא.
 רַבִּי אַבָּא אָמַר כֹּל הַנִּי מְאֻרוֹת כְּלָהוּ מִתְחַבְּרוֹן בְּרֻקִיעַ

הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ לְאַנְהָרָא עַל אֲרַעָא. מָאן הוּא
 רְקִיעָא דְנַהִיר עַל אֲרַעָא. הוּי אִימָא דָּא נָהַר דְנַגִּיד
 וְנַפִּיק מֵעֵדן דְכְּתִיב וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.
 תָּא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּסִינְהָרָא שְׁלֵטָא וְאִתְנַהִיר מִהֵוּא נִהָרָא
 דְנַגִּיד וְנַפִּיק. כָּל אַנּוּן שְׁמִיָּא דִּלְתַתָּא וְחִילִיָּהוּן
 כְּלָהוּן אֲתוּסְפֵן נִהוּרָא. וְכַכְבִּיָּא דְמִמֶּנּוּן עַל אֲרַעָא כְּלָהוּ
 שְׁלֵטִין וּמַגְדִּלִין צְמַחִים וְאֵילָנִין. וְעֲלָמָא אֲתַרְבִּי בְּכָלְהוּ.
 וְאִפִּילוּ מִיָּא וְנוּנֵי יִמָּא כְּלָהוּ בְּרַבּוּ יִתִיר. וְכַמָּה גְּרַדִּינֵי
 נִימוּסִין שְׁאֲטוּן בְּעֲלָמָא. בְּגִין דְּכָלְהוּ בְּחֻדּוּהָ בְּרַבּוּ חִילָא.
 כִּד חֻדּוּהָ הוּא בְּבִי מִלְכָּא אִפִּילוּ אַנּוּן מִבֵּי תַרְעֵי. וְאִפִּילוּ
 אַנּוּן מִדְּבֵי טַרְנֻשֵׁי (נ"א טַרְטֻשֵׁי). כְּלָהוּ חֻדָּן וְשְׁטָאן בְּעֲלָמָא.
 וְרַבִּי דְעֲלָמָא בְּעֵינָן לְאַסְתְּמָרָא.

רַבִּי אַחָא אָמַר. וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְכִד
 כְּלָהוּן קַיִמִין בֵּיהּ כְּדִין חֻדּוּתָא דָּא עִם דָּא, כְּדִין
 סִינְהָרָא אֲזַעִירַת נִהוּרָא מִקַּמֵּי שְׁמִשָּׁא. כָּל מַה דְנַטִּיל בְּגִין
 לְאַנְהָרָא לָהּ הָדָא הוּא דְכְּתִיב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַב יִצְחָק אָמַר כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ
 הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעַתִּים כְּאֹרֶךְ שְׁבַעַת
 הַיָּמִים. מָאן שְׁבַעַת הַיָּמִים. אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעַת יוּמִין
 דְּבְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעַת יָמֵי
 הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְדָאֵי. בְּגִין דִּהֵוּא זְמַנָּא אֲתַבְּסֵם

עֲלָמָא וְאִתְהַדַּר בְּאִשְׁלָמוֹתֶיהָ וְלֹא אֶתְפָּגִים סִיְהָרָא בְּגִין
 חוּיָא בִישָׂא דְכְּתִיב בֵּיהּ (משלי טז) וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹהֵי.
 וְאִמְתִּי יְהֵא דָּא בְּזֻמְנָא דְכְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת
 לְנֻצָּחַת. וְכִדִּין פְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְיָ אֶחָד וְשִׁמוֹ
 אֶחָד:

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
 אֵלֵין מִיין תַּתְּאִין דְּרַחֲשִׁין זַיִינִין כְּגוּוֹנָא
 דְּלַעִילָא. אַנּוֹן עֲלָאִי וְאַנּוֹן תַּתְּאִי. רַבִּי חֵיִיא אָמַר עֲלָאִי
 אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה
 כְּמָה דְּאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל
 הָאָרֶץ אֵלֵין שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאִתְחַזּוּן לְבְנֵי נֶשָׂא בְּחִיזוּ דְּבַר
 נֶשׁ. מִשְׁמַע דְּכְּתִיב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאִית אַחֲרָנִין
 דְּלֹא אִתְחַזּוּן אֶלָּא בְּרוּחָא מִמֶּשׁ לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְּבְנֵי
 נֶשָׂא.

(דף לד ע"ב)

בְּגִינֵי כֶךְ לָא פְּתִיב בְּאֵלֵין לְמִינָהּ כְּאַנּוֹן אַחֲרָנִין
 דְּכְּתִיב בְּהוּ וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהּ, בְּגִין
 דְּאֵלֵין לָא מְשַׁנְיִין מִמִּינֵיהוּ לְעֲלָמִין כְּהַנִּי אַחֲרָנִין דְּלֹא
 פְּתִיב בְּהוּ לְמִינָהּ. וְאִי תִימָא אֵית בְּהוּ דְּמְשַׁנְיִין דָּא מִן
 דָּא. הֵכִי הוּא וְדָאִי דְּהָא אֵית בְּהוּ דְּמְשַׁנְיִין אֵלֵין מֵאֵלֵין
 בְּגִינֵי כֶךְ פְּתִיב וּמִשָּׁם יִפְרַד:

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּיִמִּים הַגְּדֹלִים. אֵלֶּיךָ לְוִיָּתָן וּבֵת
 זֹגֹג. אֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרוֹמְשֶׁת. דָּא נֶפֶשׁ דִּיהִיא חַיָּה
 דְּאִיהִי רוֹמְשֶׁת לְד' סְטְרֵי עֲלְמָא. וּמָאן אִיהִי חַיָּה דְּאִיהִי
 רוֹמְשֶׁת. הוּי אִימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
 לְמִינֵיהֶם. דְּמִיין מַגְדְּלִין לֹון. דְּכַד אָתִי סְטְרָא דְדָרוּם
 שָׂרָאן מִיין וְנַגְדִין לְכָל סְטְרִין וְאַרְבֵּי יַמָּא אֲזִלִין וְעֵבְרִין
 כְּמָה דְאָתְּ אָמַר, (תהלים קד) שָׁם אֲנִיֹּת יִהְיֶכּוֹן לְוִיָּתָן זֶה
 יִצְרֶת לְשַׁחַק בּוּ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ. כְּמָה דְאָתְּ אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף
 הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנַפַּיִם יִגִּיד דְבָר.
 רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּלָהוֹן מְשִׁית גְּדַפִּין וְלֹא מְשַׁנְיִין לְעֲלָמִין.
 וּבְגִינֵי כַף כְּתִיב לְמִינֵהוּ. מֵאֵי לְמִינֵהוּ. לְזַיִּינָא דְלַעִילָא.
 וְאֵלֶּיךָ טָאסֹן וְשָׂאטֹן עֲלְמָא בְּשִׁית וְחַמָּאן עוֹבְדִין דְּבַנֵּי
 נְשָׂא וְסִלְקִין לֹון לְעִילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת י) גַּם
 בְּמַדְעָה מֶלֶךְ אֵל תִּקְלָל וְגו'.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר הַרוֹמְשֶׁת, הַשּׁוֹרְצָת מִבְּעֵי לִיה. אֲלֵא
 כְּדָא מְרִינֵן רַמְשׁ לִילִיא. וְעַל דָּא (תהלים קד) בּוֹ תִרְמוֹשׁ
 כָּל חַיָּתוֹ יַעַר. דְּכִלְהוּ שְׁלִטָאן בְּשַׁעֲתָא דְאִיהִי שְׁלִטָא.
 וּפְתַחֲזִין שִׁירְתָא בְּתֵלֶת סְטְרִין דְּפִלְגּוּ לִילִיא. וְזֹמְרֵי
 שִׁירְתָא וְלֹא מְשַׁתְּכֵי. וְעַל אֵלֶּיךָ כְּתִיב, (ישעיה סב)
 הַמְזַפְּרִים אֶת ה' אֵל דְּמֵי לְכֶם.

רַבִּי שְׁמֵעוֹן קָם וְאָמַר מִסְתַּכֵּל הוּינָא, דְכַד בְּעָא קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְמַבְרִי אָדָם, אֲזִדְעֻזְעוּ כָּל עֲלָאִין
 וְתַתְּאִין. וַיּוֹמַר שְׁתִּיתָאָה הוּהּ סָלִיק בְּדַרְגוּי עַד דְּסִלְקָא
 רְעוּתָא עֲלָאָה וְנִהִיר שִׁירוּתָא דְכָל נְהוּרִין. וּפְתַח תְּרַעָא
 דְּמִזְרַח דְּהָא מִתְּמָן נְהוּרָא נְפִיק. וְדָרוּם אַחְמִי תוֹקְפִי
 דְּנְהוּרָא דִּירִית מִרִישָׁא וְאַתְתַּקְּףָּהּ בְּמִזְרַח. מִזְרַח אַתְקִיף
 לְצָפוֹן וְצָפוֹן אַתְעַר וְאַתְפַּשֵּׁט וְקָרִי בַחִיל סְגִי לְמַעְרַב
 לְמַקְרַב וְלֹא שְׁתַּתְּפֹא בַּהֲדִיָּה. כְּדִין מַעְרַב סִלְקָא בְּצָפוֹן
 וְאַתְקַשְׁר בֵּיהּ. לְבַתַּר דָּרוּם אַתְיָא וְאַחִיד בְּמַעְרַב. וְסַחְרִין
 לִיָּה דָרוּם וְצָפוֹן דְּאֲזִלִּין גְּדָרִי גְּנַתָּא. כְּדִין מִזְרַח קָרִיב
 בְּמַעְרַב וּמַעְרַב שְׂרִיא בְּחֻדוּהּ וּבְעָאֵת מַכְלָהּ וְאָמַר נַעֲשֶׂה
 אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. דְּלֵהוּי כְּגוּוֹנָא דָּא בְּאַרְבַּע סְטָרִין
 וְעִילָא וְתַתָּא. וּמִזְרַח אַתְדַּבֵּק בְּמַעְרַב וְאַפִּיק לִיָּה. וְעַל

דָּא תַנִּינָן אָדָם מֵאַתַּר דְּבֵית הַמְּקַדֵּשׁ נֶפֶק.

תּוּ נַעֲשֶׂה אָדָם. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַלִּין תַּתְּאִי
 דְּאָתוּ מִסְטָרָא דְּלְעִילָא. רְזָא דְשִׁמָּא דָּא דְּסִלִּיק אָדָם.
 אָדָם מְרֻזָּא סְתִימָא עֲלָאָה. אָדָם רְזָא דְאַתּוּוּן. דְּהָא אָדָם
 כָּלִיל לְעִילָא וְכָלִיל לְתַתָּא. אָדָם אַחַד לְעִילָא לְעִילָא. ׀
 סְתִימָא דְּאִיָּה ׀ מְלַבְרָבָה הַמְשָׁרָה. ד' תַּתְּאָה דְּסְתִימָא
 בְּמַעְרַב. וְדָא כָּלְלָא דְּלְעִילָא וְתַתָּא. אַתְתַּקֵּן לְעִילָא
 אַתְתַּקֵּן לְתַתָּא.

אֵלֶיךָ אֶתְּוֹן כִּד נִחַתָּ לְתַתָּא כְּלָהּ כְּחֵדָּא בְּאַשְׁלָמוֹתֶיהָ
 אֲשֶׁתְּכַח דְּכַר וְנוֹקְבָא. וְנוֹקְבָא בְּסִטְרוֹי אֶתְדַבְּקַת.
 עַד דְּאַפִּיל עֲלוּיָהּ שְׁנַתָּא וּדְמוּךְ. וְהוּה רְמִי בְּאַתֵּר דְּבִי
 מְקַדְשָׁא לְתַתָּא.

וְנִסְר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַקִּין לָהּ כְּמָה דְּמִתְקַנִּין
 לְכָלָה וְאַעֲלָא לִיה. הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיִּקַּח אַחַת
 מִצֵּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה. וַיִּקַּח אַחַת דְּיִיקָא.
 בְּסִפְרֵי קַדְמָאֵי אֲשַׁכְחָנָא (ויקרא יט ע"א) דָּא לִילִית קַדְמִיתָא
 דְּהוֹת עֲמִיָּה וְאַתְעַבְרַת מִנִּיָּה וְלֹא הוֹת לְקִיבְלִיָּה עֶזֶר כְּמָה
 דְּכְתִיב וְלֹא אָדָם לֹא מָצָא עֶזֶר כְּנֻגְדוֹ. מֵאֵי עֶזֶר סֻמְךָ. עַד
 הֵהִיא שְׁעַתָּא דְּכְתִיב לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה
 לוֹ עֶזֶר כְּנֻגְדוֹ. תָּא חֲזִי אָדָם בְּתַרְאָה דְּכֻלָּא הוּה. הָכִי
 אֶתְחַזִּי לְמִיתִי עַל עֲלָמָא שְׁלִים.

תּוֹ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב וְכֹל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה
 בְּאַרְצָךְ וְכֹל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ
 אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכֹל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה אֵלֶיךָ (דף לה ע"א)
 אֵילָנִין רַבְרַבִּין לְנִטְיֵעוּ לְבַתֵּר וְהוּוּ זְהִירִין.

תָּא חֲזִי, אָדָם וְחַוָּה דָּא בְּסִטְרָא דְּדָא אֶתְבְּרִיאוּ. מֵאֵי
 טַעְמָא לָא אֶתְבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. בְּגִין דְּכְתִיב כִּי
 לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְזוּוּגָא לָא אֲשֶׁתְּכַח
 בְּתַקוּנָיָה כְּדָקָא יְאוּת. וְכֹד אֶתְתַּקְּנוּ הָאֵי דְּלַתְתָּא
 וְאַתְהֵדְרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדִין אֲשֶׁתְּכַח לְעֵילָא.

מִנְלָן מִן הַמִּשְׁפָּן דְּכְתִיב, (שמות מ) הוּקַם הַמִּשְׁפָּן בְּגִין
 דְּמִשְׁפָּן אַחְרָא אֲתָקַם עִמֵּיהּ. וְעַד לָא אֲתָקַם
 לְתַתָּא לָא אֲתָקַם לְעֵילָא. אוּף הָכָא כִּד אֲתָתְקַם לְתַתָּא
 אֲתָתְקַם לְעֵילָא. וּבְגִין דְּעַד כְּעַן לָא אֲתָתְקַן לְעֵילָא לָא
 אֲתַבְּרִיאוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְקָרָא אוּכַח דְּכְתִיב כִּי לָא
 הַמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. וּבְגִינֵי כִךְ וְאָדָם אֵין דְּלָא
 הוּהּ בְּתַקוּנֵיהּ.

וְכִד אֲשַׁתְּלִימַת חוּהּ אֲשַׁתְּלִים אָדָם. וְקַדָּם לָכֵן לָא
 אֲשַׁתְּלִים. וְרוּא דָּא דְּעַד כְּעַן לָא אֵית אֲתָ סְמִךְ
 בְּפִרְשָׁתָא. וְאָף עַל גַּב דְּחִבְרִיָּא אֲמָרוּ. אַבְל סְמִךְ דָּא
 יְעוּר. וְדָא יְעוּר דְּלְעֵילָא דְּאֲתַהֲדֵר לְעֵילָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין
 דְּכַר וְנוֹקְבָא. אֲסַתְּמֵךְ דָּא לְקַבֵּל דָּא וְדָאֵי. (תהלים קיא)
 סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בְּאֵמַת וְיִשָּׁר. סְמוּכִים, דָּא
 דְּכַר וְנוֹקְבָא דְּאֲנוּן סְמוּכִים כְּחַדָּא (ב"א דֵּאנוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתְּאָה
 בְּעוֹלָם עֲלָאָה דְּעַד לָא אֲתַתְּקַן עוֹלָם תַּתְּאָה לָא אֲתַתְּקַן הַחוּזָא עוֹלָם דְּקֶאֱמָרוּ) (האֵי עוֹלָם
 דְּקֶא אֲמָרוּ תְּלִיא בְּעוֹלָם דְּלַתְּתָא וְכִד לָא אֲתַתְּקַן עוֹלָם דְּלַתְּתָא לָא אֲתַתְּקַן הַחוּזָא עוֹלָם דְּקֶא
 אֲמָרוּ).

כִּי לָא הַמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא דָּא בְּדָא סְמִיךְ.
 עוֹלָם דָּא תַּתְּאָה כִּד אֲתַתְּקַן וְאֲתַהֲדֵרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין
 וְאֲתַתְּקַנוּ אֲשַׁתְּכַח סְמִךְ לְעֵילָא. דְּהָא מְקַדְּמַת דְּנָא לָא
 הוּהּ עוּבְדָא בְּתַקוּנָא (ב"א עוֹלָם בְּתַיְקוּנֵיהּ) בְּגִין דְּלָא
 הַמְטִיר יי אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא בְּדָא תְּלִיָּא.

מִה פְּתִיב בְּתַרְיָה וְאֵד יַעֲלָה מִן הָאָרֶץ דָּא תְּקוּנָא
 דְּלִתְתָּא לְבַתַּר וְהַשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְאֵד
 יַעֲלָה מִן הָאָרֶץ דָּא תִּיאוּבְתָא דְנוֹקְבָא לְגִבֵּי דְכוּרָא. דְּבַר
 אַחַר מְאִי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח תְּקוּנָא
 דִּיעֲלָה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אֲרַעָא תִּתָּאָה אֲתַעַר
 עוּבְדָא לְעִילָא.

תָּא חֲזִי, תְּנַנָּא סָלִיק מִן אֲרַעָא בְּקַדְמִיתָא. וְעַנְנָא
 אֲתַעַר. וְכֹלָא אֲתַחֲבַר לְבַתַּר דָּא בְּדָא. כְּגוּוּנָא דָּא
 תְּנַנָּא דְקָרְבְּנָא אֲתַעַר מִתְתָּא וְעֵבִיד שְׁלִימוֹ לְעִילָא
 וְאֲתַחֲבַר כֹּלָא דָּא בְּדָא וְאֲשַׁתְּלִימוֹ כְּגוּוּנָא דָּא לְעִילָא.
 אֲתַעְרוּתָא שְׂרִי מִתְתָּא וְלְבַתַּר אֲשַׁתְּלִים כֹּלָא. וְאֲלַמְלָא
 דְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל שְׂרִיא בְּאֲתַעְרוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לָא אֲתַעַר
 לְקַבְלָהּ הֵהוּא דְלְעִילָא. וּבְתִיאוּבְתָא דְלִתְתָּא אֲשַׁתְּלִים
 לְעִילָא.

רַבִּי אָבָא אָמַר אֲמַאי כְּתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן וְעֵץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרָע. עֵץ הַחַיִּים הָא תְּנִינָן דִּמְהַלְךְ חֲמִשׁ
 מֵאָה שָׁנִין הוּוּה. וְכֹל מִימּוּי דְבְּרֵאשִׁית מִתְּפַלְגִין תְּחוּתוּי.
 עֵץ הַחַיִּים בְּמַצִּיעוֹת דְּגִנְתָּא מִמֶּשׁ וְהוּא נָטִיל כָּל מִימּוּי
 דְּבְּרֵאשִׁית וּמִתְּפַלְגִין תְּחוּתוּי.

דְּהָא הֵהוּא נְהַר דְּנִגִּיד וְנִפִּיק הוּא שְׂרִיא עַל הֵהוּא גִנְתָּא
 וְעִילָא בֵּיה וּמִתְמָן מִתְּפַלְגִין מִיָּא לְכַמָּה סְטָרִין.

וְנָטִיל כָּל־אֵל הַהֵיאָה גְּנָתָא. וְלִבְתֵּר נִפְקֵי מִינָהּ וּמִתְפַּלְגִּין
 לְכַמָּה נַחְלִין לְתַתָּא כְּמָא דְאֵתְ אָמַר, (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל
 חַיְתוֹ שָׂדֵי. כְּמָה דִּנְפַקִין מִהֵהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה וְאִשְׁקֵי
 לְאַנּוּן טוּרִין עֲלָאִין דְּאַפְרִסְמוּנָא דְכִיָּא. לְבַתֵּר כִּד מִטָּאן
 לְעֵץ הַחַיִּים מִתְפַּלְגִּין תַּחֲתוּי בְּכָל סֵטֵר כְּפּוּם אֲרַחוּי.

וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע אֲמַאי אֲקָרִי הָכִי. דְּהָא עֵץ דָּא לָאו
 אִיהוּ בְּאִמְצָעִיתָא. אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע מֵאִי
 הוּא. אֶלָּא בְּגִין דִּינִקָּא מִתְרִין סֵטְרִין וַיִּדַּע לֹון כְּמָאן
 דִּינִיק מִתְקָא וּמְרִירָא. וּבְגִין דִּינִקָּא מִתְרִין סֵטְרִין וַיִּדַּע
 לֹון וְשִׂרְיָא בְּגוּוִיָּהּ אֲקָרִי הָכִי טוֹב וְרַע. וְכָל אַנּוּן נְטִיעֵין
 שְׂרִיין עֲלִיָּהּ.

וּבֵיהּ אַחֲדָן נְטִיעֵין אַחֲרָנִין עֲלָאִין וְאַנּוּן אֲקָרוּן אַרְזֵי
 לְבָנוֹן. מָאן אַנּוּן (לעיל לא א) אַרְזֵי לְבָנוֹן. אַנּוּן שִׁית
 יוּמִין עֲלָאִין שִׁשֶּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית דְּקָאֲמַרְן. אַרְזֵי לְבָנוֹן
 אֲשֶׁר נָטַע. נְטִיעוֹת וְדַאי דְּאֵתְקִימוּ לְבַתֵּר. מְכָאן
 וְלִהָלָאָה סִמְךָ מֵאִי הִיא וַיִּסְגֹּר בְּשָׂר תַּחֲתָנָה. בְּסֵטְרוּי
 הוּהּ. וְהוּהּ דָּא בְּסֵטְרוּי דְדָא. וְדַאי עֶקְרָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא וְשִׁתִּיל (דף ל"ח ע"ב) לֹון בְּאַתֵּר אַחֲרָא וְאֵתְהִדְרוּ אַנְפִּין
 בְּאַנְפִּין לְקִיּוּמָא. כְּגוּוּנָא דָּא סְמִיכָן עֲלִמִין. עֶקְרָן קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל לֹון בְּאַתֵּר אַחֲרָא וְאֵתְקִימוּ בְּקִיּוּמָא
 שְׁלִים.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא מְנַלְן דְּאָדָם וְחַוְיָה נְטִיעִין הוּוּ. דְּכַתִּיב,
 (ישעיה ט) נִצַּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר. מַעֲשֵׂה

יָדַי דִּיִּיקָא. דִּלָּא אֲשַׁתְּדִלוּ בְּהוֹן בְּרִיִּין אַחֲרֵינִין. וְכַתִּיב,
 (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעַף תִּשְׁשִׁיגִי דְּבַהֲהוּא יוֹמָא דְּאֲתַנְטְעוּ

בְּעֵלְמָא סָרְחוּ. תַּנּוּן הַנְּטִיעוֹת פְּקַרְנֵי חֲגָבִים הוּוּ וְנַהוּרָא
 דְּלַהוֹן דְּקִיק וְלָא הוּוּ נְהָרִין. כִּיּוֹן דְּאֲתַנְטְעוּ וְאֲתַתְּקֵנוּ.

אֲתַרְבִּיאוּ בְּנַהוּרָא וְאֲקֵרוּן אֲרִזֵּי לְבָנוֹן. וְאָדָם וְחַוְיָה עַד
 דְּאֲתַנְטְעוּ לָא אֲתַרְבִּיאוּ בְּנַהוּרָא וְלָא סְלִיקוּ רִיחָא וְדָאֵי.

אֲתַעְקְרוּ וְאֲשַׁתִּילוּ וְאֲתַתְּקֵנוּ כְּדָקָא יְאוּת:

וַיֵּצֵאוּ יְיָ אֱלֹהִים. הָא תַּנְיִנָן לִית צִו אֱלָא עֲבוּדָה זָרָה. יְיָ
 זוּ בְּרַכַּת הַשָּׁם. אֱלֹהִים אֵלֹו הַדִּיִּינִין. עַל הָאָדָם זוּ

שְׁפִיכַת דְּמִים. לְאֵמֹר זוּ גְלוּי עֲרִיוֹת. מִכָּל עֵץ הַגֵּן וְלָא
 גִּזְל. אֲכַל תֹּאכַל וְלָא אֲבַר מִן הַחַי וְשִׁפִּיר.

מִכָּל עֵץ הַגֵּן אֲכַל תֹּאכַל. דְּשִׁרְיָא לִיָּה כֹּלָא דְּלִיכְלִינְהוּ
 בִּיחֻודָא. דְּהָא חֲזִינָן אֲבֵרְהֵם אֲכַל, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב

וְכָל נְבִיאִים אֲכָלוּ וְחַיּוּ. אֲבָל אֵילָנָא דָּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא
 אֵיהּוּ (פְּמָה דְּכַתִּיב וּמַעֲץ הַדְּרַעט טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ) מָאן דְּנִטְיִל לִיָּה

בְּלַחֲדוּי מַיִית. דְּהָא סְמָא דְּמוֹתָא נְטִיִל (בְּגִין דְּאֵיהּוּ מִפְּרִישׁ לִיָּה מִן
 חִיָּין). וְעַל דָּא כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת בְּגִין דְּקָא

פְּרִישׁ נְטִיעִין.

רַבִּי יְהוּדָה שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא דְּתַנְיִנָן אָדָם

הָרֵאשׁוֹן מוֹשֵׁף בְּעַרְלָתוֹ הָוָה, מֵאֵי הוּא. אָמַר לִיָּה דְפָרִישׁ
 בְּרִית קֹדֶשׁ מֵאַתְרֵיהּ וּמְחֻלְקֵיהּ. וְדַאי מוֹשֵׁף בְּעַרְלָה הָוָה.
 וְשָׁבַק בְּרִית קֹדֶשׁ וְדַבֵּק בְּעַרְלָה וְאַתְפֹּתָהּ בְּמַלְאָה דְנַחֲשׁ.
 וּמְפָרִי הָעֵץ דָּא אֲתַתָּא. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ בְּגִין דְכִתְיִב,
 (משלי ה) רַגְלֵיהָ יוֹרְדוֹת מוֹת שְׂאוֹל צִעְדֶיהָ יִתְמוֹכּוּ. וּבֵהָאֵי
 הוּי פָּרִי, דִּהָא בְּאַחְרָא לָא הוּי פָּרִי. כִּי בְיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ
 מוֹת תָּמוּת. בְּגִין דָּא אֵילָנָא דְמוֹתָא הוּי כְּדָקָא מְרֻן.
 דְכִתְיִב רַגְלֵיהָ יוֹרְדוֹת מוֹת:

(והנחש הזה ערום מכל חית השדה) רַבִּי יוֹסִי אָמַר הָאֵי אֵילָנָא דְקָא
 אֲמַרְן הָוָה מִתְשַׁקֵּי מְלַעֲיִלָא וְאַתְרַבֵּי וְהָוָה חֲדֵי כְּמָא
 דְאַתְ אָמַר וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. הַגֶּן דָּא
 אֲתַתָּא. וְנָהָר דָּא הָוָה עֵייל בֵּיהּ וְאַשְׁקֵי לִיָּה וְהָוָה כְּלָא
 חָד (ובדין יי אָחַד וְשִׁמּוֹ אָחַד). דִּהָא מִתְמַן וְלִתְתָא אִיהוּ פִּירוּדָא
 דְכִתְיִב וּמִשָּׁם יִפְרֹד.

וְהַנְּחָשׁ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא יִצְרַר הָרַע. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר
 נַחֲשׁ מִמֶּשׁ. אֲתוּ לְקַמֵּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹן
 וְדַאי כְּלָא חָד. וְסַמָּא"ל הָוָה וְאַתְחֲזֵי עַל נַחֲשׁ וְצוּלְמִיָּה.
 דְנַחֲשׁ דָּא אִיהוּ שְׁטֵן וְכְלָא חָד.

תְּנִינָא בְּהֵיא שְׁעַתָּא נַחַת סַמָּא"ל מִן שְׁמִיָּא רָכִיב עַל
 נַחֲשׁ דָּא וְצוּלְמִיָּה הוּוּ חֲמָאן כָּל בְּרִיין וְעַרְקוֹן
 מִנֵּיהּ. וּמִטּוֹ לְגַבֵּי אֲתַתָּא בְּמַלְיִן וּגְרִימוֹ מוֹתָא לְעַלְמָא.

וְדַאי בְּחֻמָּה אֵייתִי סמא"ל לוֹוֹטִין עַל עֲלָמָא וְחַבְל
 אֵילָנָא קַדְמָאָה דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֲלָמָא. וּמְלָה
 דָּא הוּי תְּלִי עַל סמא"ל עַד דְּאֵתָא אֵילָנָא אַחְרָא קְדִישָׁא
 דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְנִטְל מִנֵּיהּ בְּרַכָּאן דִּלָּא יִתְבָּרַךְ סמא"ל
 לְעֵילָא וְעֵשׂו לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דּוּגְמָא דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן
 הָוָה (וְשׁוּפְרִיָּה) דִּיעֲקֹב שׁוּפְרִיָּה דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה. וְעַל דָּא
 כֻּמָּה דְּמַנְע סמא"ל בְּרַכָּאן מֵאֵילָנָא קַדְמָאָה. הַכִּי נִמִּי
 מַנְע יַעֲקֹב דְּאִיהוּ אֵילָנָא דּוּגְמָא דְּאָדָם מִסמא"ל בְּרַכָּאן
 מִלְּעֵילָא וּמִתַּתָּא. וַיַּעֲקֹב דִּידִיָּה נִטְל בְּכָלָא. וְעַל דָּא
 (בראשית לב) וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמוֹ.

כְּתִיב וְהִנְחֵשׁ הָיָה עָרוֹם דָּא יֵצֵר הָרַע דָּא מִלְּאֲךָ הַמּוֹת.
 וּבְגִין דְּנִחְשׁ אִיהוּ מִלְּאֲךָ הַמּוֹת גְּרָם מוֹתָא לְכָל
 עֲלָמָא. וְדָא הוּא רִזָּא דְכְתִיב, (בראשית ו) קִץ כָּל בִּשָׂר בָּא
 לְפָנַי. דָּא הוּא קִצָּא דְכָל בִּשָׂרָא דְנִטְל נִשְׁמַתָּא לְכָל
 בִּשָׂרָא וְאֶקְרִי הַכִּי.

השלמה מזהה שמטות (סימן ל"ד)

נִשְׁמַת הַזֹּכֵר, מִן הַזֹּכֵר. וְנִשְׁמַת הַנְּקֵבָה, מִן הַנְּקֵבָה.
 וְהֵינּוּ דִקָּא אֲזִיל נִחְשׁ בַּתְּרָה דְחוּהָ. אָמַר, הוּאִיל
 וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצִּפּוֹן אֲסִיתְנָה מְהֵרָה. וּמֵאִי הִסְתָּה הָוָה,
 מִשׁוּם דְּבָא עָלֶיָּה. שְׂאֵלוּ תַלְמִידוּי, עוּבָדָא הֵיכִי הָוָה.
 אָמַר לָהֶם, סמ"אל הַרְשָׁע קִשְׁר עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל